Library of the
PACIFIC UNITARIAN SCHOOL
FOR THE MINISTRY
Berkeley, California

Cenzurat.

XLVI. évf. Cluj, 1936. április. 4. szám

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BOROS GYÖRGY.

A második ötven év kezdetén.

Ferenc József osztrák császárnak az volt a jelmondata: »Viribus Unitis!« Egyesült erővel! Ugyanez a jelszó élettörvénye a hangyának és a méhnek is. Ami pedig e kis állatoknak hasznos, hogyan ne lenne hasznos az az okos embernek?! Hiszen, mig az állatnak ösztöne sugallja csupán ez élettörvényt, addig az embernek józan okossága és élettapasztalat diktálja ugyanazt.

Egyesülésben van az erő, ez a gondolat ébredt fel már azokban az ősemberekben, kik az első közös cölöpház-csoportokat felépitették. És azóta minden emberi társulásnak és állami, vagy egyházi alakulatnak ez az eszme adta meg az alapját és biztositotta fennmaradását. Az egyesült erő tartotta fenn a keresztény vallást és annak keretében az unitárius vallást és annak védelme alatt első nagy püspökének nevével és szellemében alakult Dávid Ferenc Egyletünket is, melyre azért volt szükség unitárius anyaszentegyházunknak, hogy megmaradjon közöttünk Dávid Ferenc szelleme és örökéletü legyen egyházunkban az ő halhatatlan lelke.

Azt kérdezhetné azonban valaki, hogy a Dávid Ferenc nevének és szellemének fentartására nem elég erős-e maga a unitárius egyház? Hiszen az elmult századokban maga az egyház volt a fentartó erő és elég erőnek bizonyult. Miért volt elég erő az egyház a multban? A reformáció előtt az egyház hatalmi tényező volt, amely parancsolt, rendelkezett, itélkezett és intézkedett nemcsak egyházi, hanem polgári ügyekben is, mert az állam és egyház egy hatalmi tényező volt, s talán inkább az egyház volt nagyobb, mint az állam. Az egyház ezen hatalmi állását a reformáció után csak addig tudta megtartani, mig hitnézetek a különféle hitfelekezeteket ki nem épitették, azután az egyes egyházak hatalmi sulyukat legnagyobb részben elvesz-

Unitarian College 2416 Allstonway
Berkeley, California, U.S. America.

tették, bár annak foszlányai, vagy mondjuk, a régi hatalomnak árnyéka még egy pár évszázadon át kisérte ugyan ténykedéseit, de nem a régi erővel többé. Egy oszlop addig erős és hajthatatlan, mig egy darabból áll, de mihelyt az több darabból van összerakva, mint maga az egyetemes keresztény egyház a reformáció után számtalan hitfelekezetből, már nincs meg a régi ereje az összetartásra, még kevésbé az uralkodásra és parancsolásra.

De nemcsak ez volt az ok az egyház hatalmi sulyának, tekintélyének és a néplélekre való befolyásának csökkenésére, hanem az a humanista szellem, mely a reformációval együtt minden országban elterjedt: a társadalmi felszabadulás szelleme, a függetlenség érzése, az egyén és egyéniség értékének kialakulása úgy polgári, mint egyházi, úgy anyagi, mint szellemi életünk terén. Új eszmék, új életcélok, új értékek léptek előtérbe, melyek az egyházat mindinkább hivatása: a hitélet területére szoritották vissza. A cselekvési jogot, a ténykedési lehetőséget az egyháztól elvették és az egyház jelszavává Jézus ezen mondását tették: Ne félj, csak higyj! A hit azonban önmagában még nem éltető, nem elevenitő erő, a hit élővé és éltetővé a jó cselekedetek által válik, a jó cselekedet kútforrása pedig a szeretet. De magamon kivül kell valakit szeretnem, hogy azzal jót cselekedhessem, s mihelyt kettőt, vagy hármat szeretek s azokkal együtt cselekszem a jót, kész az egyesület, amelynek már meg van adva a célja és rendeltetése: szeretni és jót cselekedni mindenekkel, de kiváltképen, — Pál apostol szerint, — a mi hitünknek és fajunknak cselédeivel.

Egy ilyen élet- és világfelfogás kialakulása az egyházat a tanitás, a kebelében, vagy védelme alatt megalakult egyleteket pedig a cselekvés terére irányitotta. Igy hiszen és tanit tehát a mi anyaszentegyházunk, az unitárius egyház a Jézus tanitása szerint a Dávid Ferenc szellemében és igy cselekszik a Dávid Ferenc Egylet Dávid Ferenc tanitása szerint Jézus szellemében jót mind azokkal, akiket szeret.

Ha minden egyletnek az az elve, hogy jó cselekedetekre késztessen azok iránt, akiket szeretünk, akkor ma már, amikor annyi egylet van, nem volna szabad gyógyitatlan sebnek lennie és mégis mit látunk? Megszámlálhatatlan vérző sebet és mindennap egy ujonnan alakuló egyletet, mely gyógyitani akarna s a sebek nem apadnak. Mi lehet ennek az oka, az egyletek szelleme nem egészséges, vagy a társadalom betegsége gyógyithatatlan? Régen nem volt annyi egylet és még sem volt annyi vérző seb. Ez tehát amellett szól, hogy a társadalomban van a nagyobb válság, sőt ez a válság ugy politikailag, gazdaságilag, anyagilag, mint szellemileg, erkölcsileg és a hitélet terén kiterjed az egész világra, tehát olyan egyetemes válság van, mikor minden seb vérzik, sőt egész életünk tele van sebekkel s mindezen sebeket egyleti uton akarjuk gyógyitani, mert ugy az

államhatalom, mint az egyház ma a sebek lavinájával szemben tehetetlen s igy minden seb gyógyitására egy egylet alakul, de viszont sebeink lépten-nyomon felfakadnak, szaporodnak. De vajjon csak a társadalom, a világ állapotja olyan rossz, hogy amiatt nem gyógyithatók sebeink, vagy az egyletek sem tudnak eredményes munkát végezni? Nemcsak a világ állapotja rossz, hanem az egyleti munka is a legtöbbször sekélyes, felületes jelszavakon lovagol, felekezetieskedő, korlátok közé huzódó, látszatra szóló, vagy csak önös érdeket és célokat szolgál. Pedig egyesülésben az erő s ha minden egylet egy jelszóval, egy közös zászló alatt igyekeznék erejét kifejteni, több lenne az eredmény, kevesebb lenne a gyógyitatlan seb és az eredménytelen munka.

Péter azt mondja: „Uram, egész éjjel fárasztottuk magunkat és semmit nem fogtunk!" Jézus biztat: „Evezz a mélyre ki és dobjátok be jobb felől a hálót!" Ha sekélyes vizen, csüggedt lélekkel küzködünk, mindig csak ballépésekkel, bal oldalon, balul küzdünk, eredmény soha nem lesz. Ha mindig a felekezeti elfogultság, sovén szellem irányitják tetteinket és úgy egyéni, mint egyleti munkánkat, az eredmény mindig elmarad. Evezzünk a mély vizre, tekintsünk jól lelkünk fenekére, hallgassunk Jézus biztatására és Dávid Ferenc szabad szelleme vezéreljen a tettek mezején, akkor a diadal el nem marad, akkor nem marad sehol fájó fulánk, vérző seb.

A Dávid Ferenc szelleme a szabad vizsgálódás szelleme, lelke az igazságért mindhalálig küzdők lelke, a Dávid Ferenc Egylet azoknak társasága, kikben a Dávid Ferenc szelleme és lelke él, lobogóján az van felirva: „Mindeneket megpróbáljatok s ami jó, azt tartsátok meg!" Az ilyen szellem nem ismer korlátokat, nem tür válaszfalakat, nem tesz különbséget, az ilyen lélek mindenkiért érez, vérzik, küzd és védelmet nyujt, az ilyen egylet nem végzett és nem végezhet soha hiábavaló munkát...

Lobogjon hát tovább uj évszázad felé az a lobogó, lebegjen hát tovább közöttünk az a szellem, éljen bennünk az a lélek, hogy az az egylet mindig élő örök emléke legyen a legelső szabadsághősnek: Dávid Ferencnek!

Nagy Dénes.

Új esperesek. Az Odorhei körben a rendkivüli közgyülésen Balázs András lemondott esperes helyébe esperesnek Bálint Ödön volt köri jegyzőt, köri jegyzőnek pedig Sigmond Józsefet választották meg. A treiscaunei körben a Végh Béni lemondásával megüresedett esperesi állásra pedig Kovács Lajost választották meg, köri jegyző maradott Benedek Gábor, aki már kipróbált és bevált erő az egyházi közigazgatás terén. Mindkét egyházkör a visszavonult vezérekhez méltó lelkes erőt nyert. Adja a jó Isten, hogy az uj esperesek a nehéz időkben szerencsével, sikerrel és békességgel kormányozhassák egyházkörüket.

Unitárius egyházunk és hitvilágunk a husvéti hit világitásában.

A husvéti hit fénye mellett kissé visszanéztünk unitárius egyházunk küzdelmes sorsára. A most is reánk nehezedő nagy teher alatt önkénytelenül arra gondoltunk, hogy husvét nagypéntek után következett el. A nagypénteki tragédia nélkül sohasem lett volna husvét, mint ahogy küzdelem, baj, gond, szenvedés nélkül nincsen igazi öröm, halál nélkül nincsen élet. Egyetlen unitáriusnak sem volna szabad felednie soha, hogy egyházunknak és hiteszméinknek, ugyszólva születésétől kezdve, kevés kivétellel szinte állandóan nagypénteke volt, s ez sok tekintetben tart ma is. Főképpen ebben keresendő és található meg az oka annak, hogy mi unitáriusok számban aránylag kevesen vagyunk, bár a legtisztább hitigazságot mondhatjuk magunkénak. Ha az embereket öntudatos vallásos gondolkozás és hitbeli szabad meggyőződés szerint lehetne csoportositani, akkor a legnagyobb egyházat bizonyosan mi alkotnók. Eljön annak is az ideje.

Most azonban az a gondolat foglalkoztat, hogy volt idő, mikor a lelki felvilágosodásért vivott harcban az egyház fejének elestével vagy hatalmi erőszakoskodások következtében elődeinknek nem egyszer olyan üldözésekben és megfélemlitésben volt részük, mint a Jézus tanitványainak és követőinek a keresztrefeszitéskor és azután.

Egyházunkra sokszor nehezedett a halál árnyéka.

De miként a Jézus szellemét és eszméit az igazság kiragadta a halálból, ugy unitárius egyházunkat is tagjainak a lelkesedése és a hiteszméinkben rejlő igazság ereje időről-időre kiemelte a halál árnyékából s odaállitotta ujból a küzdő élet utjára, hogy szenvedéseken, kitartáson, áldozatokon keresztül jövőt biztositson magának.

Bizonyára nem kis elégtétellel emlithetjük fel, hogy a nagy magyar államférfiunak, a magyar szabadságküzdelem legendás hősének, Kossuth Lajosnak éppen mostanában hozták ujból nagyobb nyilvánosság elé s tárgyalták az ujságok is azt a sajátkezüleg irott megállapitását, mely szerint legtartósabb, legmesszebbmenő életet az unitárius vallásnak jósol, mert annak tanitásai leginkább egyeznek a józan ész és gondolkozás követelményeivel. És nem kisebb örömmel tehetjük hozzá, hogy az emberiség legjobbjai, legkiválóbb szellemei közül sokan hódoltak már az unitárius hitigazságnak s hova-tovább mind többen lesznek a hódolók.

Eszméink tisztaságában és igazságában való hitünket és bizalmunkat az a tudat sem csökkenti, hogy mig a Jézus szelleme nagypéntek után már harmadnapra feltámadott, erőre kapott és uj küzdelemre indult, addig az unitárius hitigazság méltó feltámadására, erejének megmutatására, küzdelmeinek megérde-

melt diadalára, az igazi hóditó utra való elindulására 300 esztendő sem volt elég.

Megvolt ennek is az oka.

A multat ne bolygassuk. A történelem alakitó erőit most figyelmen kivül hagyjuk. De feltesszük a kérdést bátran és őszintén: nem ugy van-e még ma is, hogy hordozzuk ugyan az unitárius nevet, de annak tartalmával és lényegével többnyire eléggé tisztában nem vagyunk; hogy ne is emlitsük azokat, kiknek az unitárius név és hiteszme igazsága nem jelent semmit. Nem ugy van-e, hogy jóleső nemes büszkeség tölti el szivünket, amikor halljuk, hogy az unitárius hitfelfogás a haladás és felvilágosodás élén jár, de amikor igazsága mellett bizonyságot kell tennünk és érte áldozatot hoznunk, akkor sokszor még családunk tagjainak a rokonszenvét sem tudjuk, talán meg se próbáljuk felkelteni iránta és érdekében: de hitünk és egyházunk megtagadására, még inkább semmibevételére van példa bőven. És nem ugy van-e, hogyha az igazságkeresésnek szabad utat engednénk magunkban, mint tették a Jézus tanitványai, vagy legalább őszinte vágyat éreznénk utána; hogyha némi öntudattal és az igazság után való vágyódással keresnők a feleletet arra a kérdésre, hogy miért vagyok én unitárius, — akkor az igazság ereje most is kiemelne a halál árnyékából, a közönyösségből, az élhetetlenségből, a tehetetlenségből; apostolokká avatna mindnyájunkat; felinditana arra, hogy minden lehető alkalommal bizonyságot tegyünk hiteszméink szépségéről és igazságáról s az unitárius gondolkozásnak olyan lendületet adjunk, hogy csodálkozva álljon meg előtte a világ!

Biztató álom, lelkesitő gondolat, melynek a valósulása ki tudja mikor következik el; hisszük azonban, hogy elkövetkezik. Mert unitáriusnak lenni nemcsak szép dolog, nemcsak öröm és nemes büszkeség, hanem különös kiváltság, lelki elkötelezés, aminek a lélek szépsége, a gondolkozás őszintesége és szabadsága, az eszme igazsága ad jelentőséget.

Legyen tehát bármilyen homályos a jövő képe és a lelki élet utja, hitünket nem adjuk fel, hogy a vallásos gondolkozás folyton fejlődik és előrehalad. Legyen bármilyen nagy a gyarlóság és fogyatkozás bennünk a hitigazságért való lelkesedésben s a hitünkhöz való öntudatos ragaszkodásban, tudjuk, hogy az unitárizmus lelke müködésben van és ez a lélek gyümölcsöt terem a vallásos felvilágosodás számára. Nehezedjék bár a mai idők megpróbáltatása a nagypénteki tragédiánál nagyobb erővel egyházi életünkre, bizunk benne, hogy az unitárius hiteszme igazsága idővel kitör a mesterséges akadályok közül, ereje kiemeli szellemünket és tevékenységünket halottaiból, és mi mindnyájan örvendezni fogunk s az utánunk következő nemzedékek milliói, miként a Jézus sirjához közeledő asszonyok, akik a fehér ruhába öltözött angyal szavára örömmel megfordultak és ujjongva vitték tovább a hirt, hogy az élőt nem kell a holtak között keresni.

A husvéti hit nekünk is ezt mondja és már készíti bennünk a pünkösti lelkesedés örömét. El fog jönni az is, csak ne legyünk türelmetlenek és ne veszítsük el bizalmunkat az igazság győzelmében. Ne legyünk kishitüek nagy dolgokban. Ne riadjunk meg a netán még felmerülő akadályoktól és reánk váró nehézségektől. Hanem álljunk unitárius emberektől elvárható hitbuzgósággal a munkába és küzdelembe. Ragaszkodjunk mindenkit felülmuló szeretettel hitünkhöz és egyházunkhoz. Hozzunk meg a jobb jövőért minden tőlünk telhető áldozatot. S meg fogjuk látni, hogy „a pokol kapui sem vehetnek diadalt rajtunk!"

Legyen ez a husvét izenete a pünköstöt váró unitáriusokhoz.

Kovács Lajos.

Husvéti óda.

Milyen szép volt!
Virág és pálmaág
Födte az ut porát.
Hozsánna, hozsánna!
Zugott a tömeg —
És a virágokon
Az idvezitő lépe át...

De im a virágokból
Töviskorona nőtt.
A hozsánna helyébe —
Feszitsd meg őt...

— Két ezer éve mult;
De ma is látom őket,
A siró nőket.
A szenvedőket.
Hallom a tömeg vad ricsaját,
Feszitsd meg, feszitsd meg őtet!

Ott vagyok én is;
Egy tagja a menetnek,
Hol a népmilliók
Keseregnek...
Érzem fájdalmas kinját
A tövistől, korbácstól
Kivert sebeknek...

Megyek a Golgota felé:
A nagy idők után;
A tegnap még hozsánna,
Éljen!
Ma vérfoltos a ruhám...
A töviskorona ereimből
Egyre több vért ereszt.
Érzem, hogy összero-
[gyok,
Oly nehéz a kereszt...

— Két ezer éve mult;
A mérték ma is a régi.
De az ige s a hit,
Amely Istené és égi
Biztat és megtanit.

Az én sorsom, — milliók sorsa:
Nyugton megyek: mert bennem
Mindig a Krisztushite lakott.
Lenn sirban nem keresem.
Föltámadott, föltámadott!...

Izsák Domokos.

A szülők és az iskola.

Reánk, emberekre nézve, első és legfontosabb kérdés: — mi az ember hivatása, miért van teremtve, miért van a világon? Az ember hivatását, létezésének célját illetőleg, felvilágositást nyujt — 1. az egyes ember élete, 2. az emberiség fejlődésének története, 3. a természet és 4. a szentirás.

1. Ha az egyes ember életének lefolyását tekintjük, azt látjuk, hogy életének első időszakában e legnagyobbfoku testi és lelki gyámoltalanság, fejletlenség és tökéletlenség jellemzi. Alig van tehetetlenebb teremtménye az Istennek, mint az újszülött kis gyermek. Egyuttal azonban azt is tapasztaljuk, hogy testi erői hamar kibontakoznak az ügyefogyottság béklyóiból s mindinkább emelkednek a tökéletesség ama fokára, melyet elérhetnek. A testi erők fejlődésével csaknem egyidejüleg, a lelki erők is fejlődésnek indulnak olyannyira, hogy szelleme által hamar felemelkedik az ember minden más lény fölé. Ebből látszik, hogy az ember természetében rejlik a tökéletesedés csirája, miért is az emberiség kötelessége ezen tökéletesedést minden rendelkezésére álló eszközzel előmozditani.

2. Ha az egyes népeknek s az egész emberiségnek eddigi életét vizsgáljuk, itt is azt tapasztaljuk, hogy minden nemzet, minden nép, előbb a tökéletesség legalsó fokán állott s csak idők folytán tökéletesedtek a népek intézményei és javultak állami és nemzeti viszonyai. Bizonyitják ezt a folytonos felfedezések, az újabb és újabb találmányok, a közlekedés gyorsaságában és célszerüségében elért óriási eredmények, melyekkel az ember hol a levegőbe emelkedik, hol a viz alá merülve veszi fel a versenyt a szárnyasokkal és úszókkal, — nem is szólva a gőzmotor és villanygépek által a föld felszinén biztositott kényelmes utazásokról.

3. Ha önmagunk körül nézünk, látni fogjuk, hogy a természetben sincs megállapodás és ott is minden a tökéletesség bizonyos fokára emelkedik. Egyuttal azt is látjuk, hogy az összes teremtmények között az ember foglalja el az első helyet, ugy testének szervezete, mint lelki tulajdonságai által. Mindezekből azt kell következtetnünk, hogy az embernek is csak a tökéletesedés lehet egyedüli és kizárólagos rendeltetése, még pedig annál nagyobb mértékben, minél magasabbra emelte őt a Teremtő, a többi teremtmény fölé.

4. Földi életünk végcélját Jézus igy jelölte ki: »Legyetek tökéletesek, mint a ti Mennyei Atyátok tökéletes.« Az ezen cél elérésére vezető utat pedig ezen legfőbb parancsban irta elő: »Szeresd a te Istenedet teljes lelkedből és minden erődből és szeresd a te felebarátodat, mint saját magadat.« Az ember hivatása tehát, Krisztus tanitása szerint: *A keresztény tökéletesedés.* Ennél magasztosabbat, úgy az emberiségre, mint egyesekre nézve, soha senki ki nem jelölt. Általános, örökbecsü, isteni szózat ez,

amely minden időre, minden helyre, minden körülményre, minden emberre egyaránt szól.

Ezen keresztény tökéletesedés elérésére törekedtek úgy a multnak, mint a jelennek összes iskolái. Azonban a szépre, jóra, igazra és erényesre, mint az emberiség fejlődésének története igazolja, mutatja, egyetlen nevelési intézet sem forditott oly nagy gondot, mint a felekezeti iskola. Ha nézzük az egyes nemzetek nagy fiait, kik az emberiség jóllétéért munkálva, milliók boldogságáért fáradoztak, látni fogjuk, hogy azok legnagyobbrésze a felekezeti iskoláknak köszönhette magas lelki müveltségét.

A magyar nemzet legkiváltabb iróit, költőit, bölcsészeit és államférfiait a cluji, aiudi, târgu-mureşi, debreceni, sárospataki, pápai és többi felekezeti iskoláinknak köszönhetjük. Addig az élet egyszerübb, tisztább és bensőségesebb volt. A vallásos szellem mindenkor az emberiség igazi boldogságát és tökéletesbülését müvelte. Mi sem bizonyitja jobban a felekezeti iskolák létjogosultságát, szükségességét, mint az, hogy az összes nemzetek a felekezeti iskolák fénykorában érték el úgy erkölcsi, mint anyagi fejlődésük tetőpontját. Önként következik tehát, hogyha a krisztusi tökéletesedésben a további visszafejlődést meg akarjuk gátolni, felekezeti iskoláinkat, a régi magas szintre kell visszaállitanunk.

Ez a gondolat vezérelte bizonyára a felekezeti főhatóságokat, midőn a felekezeti iskolák minél nagyobb számban való felállitását elhatározták. Ez a gondolat, a krisztusi keresztény tökéletesedés elérésének, megvalósitásának gondolatja hatja át és ösztönzi talán emberfeletti munkára és türelemre felekezeti iskoláink minden tanitóját s igy engemet is, mint e kis unitárius felekezeti iskola vezetőjét. Mi tanitók érezzük a nagy felelősséget, amelyet vállaltunk és minden erőnkkel és tehetségünkkel arra törekszünk, hogy felekezeti iskoláinkban a szépre, igazra, jóra és erényes életre való nevelés, a legmagasabb fokot érje el. De, hogy teljes eredménnyel müködhessünk, ahoz nemcsak az átlag tanitóknak, hanem a legtehetségesebbeknek is segitőtársakra van szükségük, még akkor is, ha minden percüket a tanitásnak és nevelésnek szentelik.

Kérdés most már, hogy kik és mik lehetnek a tanitó segitőtársai? Kétségtelenül a tanügyi hatóságok, a jól felszerelt, egészséges iskola, kiváló tankönyvek, vezérkönyvek, tanszerek és mindezek mellett *Ti kedves hallgatók*, gyermekeink szeretett szülői, rokonai, szomszédjai és ismerősei.

Különösen titeket kell kihangsulyozzalak kedves szülők! Ti vagytok, illetőleg ti kell, hogy legyetek a tanitók legerősebb és legnélkülözhetetlenebb támaszai, segitőtársai. Mert hiszen, mit ér a legmodernebbül berendezett iskola és legkiválóbb tanitó is, ha az iskolába nem járnak fel pontosan a növendékek? Es az iskolában hiába van a legnagyobb rend, tisztaság, egymás-

iránti engedelmesség és előzékenység, ha a szülői háznál mindezeknek az ellenkezőjét látják és gyakorolják. Hiábavaló a tanitónak minden erőfeszitése, ha a szülők odahaza igy szólnak gyermekeikhez: dobd a sarokba azt a könyvet, arra való az iskola, hogy ott tanulj! *Nem kedves szülők!* Ennek nem szabad igy lennie! Ami a tanitó a gyermeknek az iskolában, ugyanaz kell legyen a szülő odahaza és megforditva. Tanitók és szülők egyaránt a gyermekeknek mindenben mintaképei kell hogy legyenek. Ami jó az iskolában, ugyanaz kell jó legyen a szülőháznál. A szülők nemcsak boldog tulajdonosai, hanem első tanitói és mintaképei gyermekeiknek. Hiszen a gyermekek első ismereteiket szülőiktől szerezik s az iskola ajtajának kitárulásáig, úgy erkölcsi, mint vallási és társadalmi téren, teljesen a szülők befolyása alatt állanak s csaknem egyedül utánuk igazodnak. A szülőknek ez a tanitói, nevelői hivatása, a gyermekeknek iskolába lépésével nem szünik meg, sőt talán még több gondot igényel, mert az iskolába járás ideje alatt a szülőknek igyekezniök kell, nevelési, tanitási hivatásukat, ténykedésüket összeegyeztetni az iskola, jobban mondva a tanitó nevelési módszerével. Azonban ugyanez áll megforditva is. Ugyanis a tanitónak is figyelemmel kell lennie a családi, vagyis a szülői nevelésre.

Ha a tanitók és a szülők egyazon uton haladva végezik nevelési hivatásukat, — természetesen a jó, helyes és célszerü uton — akkor a jó eredmény el nem maradhat. Hogy ez megvalósulhasson, annak az volna legfőbb kelléke, hogy a szülők a tanitókkal minél gyakrabban összejőjjenek és a tanitásra, nevelésre vonatkozó észrevételeiket megbeszéljék és eljárásukat jó egyetértéssel összhangba hozzák. Igy tanitók és szülők egymást megértve, közös erővel és jóakarattal megvalósithatják azon ideális magyar felekezeti iskolákat, melyek a jövendő magyar népünket a vallási, erkölcsi és társadalmi élet legmagasabb csucspontjára emelnék.

Fel tehát a gyönyörüséges szép és magasztos munkára! Küldjétek gyermekeiteket a lehető legnagyobb pontossággal az iskolába. Követeljetek odahaza is kifogástalan rendet, tisztaságot, pontosságot, engedelmességet, előzékenységet és szelid jó indulatot, akaratot. Amennyiben tehetitek, ne gátoljátok gyermekeiteket, sőt inkább segitsétek ismereteiknek megszerzésében, feladataiknak elvégzésében. Ha bizonyos dolgokban kétségesek volnátok, forduljatok bizalommal tanitóitokhoz, akik bizonyára nagy örömmel és lelki gyönyörüséggel teljesitik a segitőtárs utbaigazitását, felvilágositását s egyuttal betekintést nyernek a családi nevelés állásába. Ha igy tanitók és szülők megtaláljuk egymást egy közös mezőnyben, akkor Isten áldása is rajtunk és munkánkon lesz s mint egy *megerősödött új társadalom* felépitésének leszünk boldog munkásai. *Ugy legyen!*

Lőfi Béla.

Bors Mihály felügyelő-gondnok 20.000 lej értékü adománya az Unitárius Egyház bányabükki gazdaságának.

Az egyén, egyház, társadalom életében vannak szomorú napok, melyek ha végnélküliek lennének, minden emberi munka, minden társadalmi megmozdulás előbb-utóbb megszünne. A szomorú borongós napokat, derüs, néha reménnyteljes tavasz követi, aminek eredményét legtöbbször csak a gyümölcshozó ősz hirdeti.

Március idusában 630 jonathán ifjonc került a Bányabükki gazdaságba onnan, ahol ma gyümölcsfa-erdő hirdeti Bors Mihály erdélyszerte hires kertkulturáját. Turda mellett, Sânduleşti az egyedüli hely Erdélyben, ahonnan kajszinbarack már vagontételben került piacra. Ez az a község kies Erdélyországban, ahol a legnemesebb gyümölcsfajták adnak egymásnak találkozót. Innen indult ki egy olyan kertkultura, ami a föld értékének és annak hozamának megtiszteresődését tüzte ki programjául. Ezt könnyen megértjük akkor, ha csak 630 drb. fának terméshozamát nézzük, ami azt jelenti, hogy tizéves korukban már egy vagon alma a terméshozamuk, lejben 120.000 lejt jelent. Húszéves korukban a termés már négy vagonra emelkedhetik fel, aminek értéke könnyen kiszámitható. Aiud és Kecskemét környékének a gyümölcs adja meg a kereseti lehetőségének nagy perspektiváját, amihez semmiféle más gazdasági ág nem hasonlitható.

Lelkes, nemzedékeken át kitartó munkával az ősi Bors név ma már megérte azt, hogy az egyszerü Tiborc alakját megszemélyesitő román paraszttól kezdve mindenki a tisztelet hangján emliti a sânduleşti kuria tulajdonosának mármár fogalommá váló nevét. Jövedelme nyugodtan megengedné, hogy a telet a francia Rivierán és a nyarat legalább is Karlsbadban töltse, azonban pihenni nem tudó, nyughatatlan vére uj és uj dolgok elvégzésére készteti, amivel mindenkinek hasznot s magának eredményekben ugyan dús, de testileg és szellemileg fárasztó munkát jelent.

Az elültetett uj csemeték, uj erőt és uj szellemet jelentenek, amihez csak Isten áldása kell, hogy annak védelmében terebélyes fák s körülötte eredményes munka hirdesse az unitárius jövőt.

Az ültetés nagy szakértelmet és tudást igénylő technikai keresztülvitelét Dr. Szent-Iványi Árpád aiudi afia végezte el.

Dr. Ferenczi Sándor.

TŰZHELY MELLETT

Jézus és a gyermek.

Jézus a népet tanitotta. Tanitás után leült egy pálmafa árnyékába. És kisdedeket vittek hozzája, hogy áldja meg őket.

Jézus reájok tekintett és megáldotta őket egyenkint. Azután az egyik kis gyermeket maga elé állitotta és mondta tanitványainak:

— Nézzétek e kisded szemét! Bizony mondom néktek, ilyen szemüek az én Atyám ártatlan angyalai a mennyek országában!

S kezét a gyermek fejére tette s megáldotta őt.

Volt ott egy karonülő kisded, fehérarcu és feketeszemü, öltözete gyolcs-ingecske. Nagyon szomoruan nézett Jézusra.

Jézus ölébe vette azt a gyermeket és kérdezte:

— Mi bajod kicsikém?

A gyermek felemelte balkezét és panaszosan felelte:

— Bibis.

És az anyja szólt:

— Darázs csipte meg a kezecskéjét reggel. Már raktunk rá mindent, mindennel orvosoltuk, de nem találjuk füvét.

És a gyermek ismét mutatta kezét s panaszosan mondta:

— Bibis.

Jézus pedig kérdezte:

— Fáj-e még, kedves?

A gyermek könnyezve felelte:

— Fáj.

És Jézus szólt:

— Meggyógyitom, hogy ne fájjon.

És megcsókolta a gyermek kezét azon a helyen, ahol a darázs megcsipte.

— Fáj-e még?

A gyermek felelte:

— Nem.

És Jézus arcára bámult hálás nézéssel.

Látták pedig ezt az anyák, mindnyájan örvendeztek. S amikor hazaértek, mindenkinek elbeszélték Jézus cselekedetét:

S ha a gyermek azt mondja ma is: *bibis*, akkor Jézus csókját nyomják a sebecskére.

Gárdonyi Géza.

A gályarabok szenvedései.

Ez esztendő február hó 11-én 260 esztendeje annak, hogy De-Ruyter Mihály hollandi altengernagy a magyar gályarabokat megszabaditotta megalázó szenvedéseiktől. A protestáns lapok megemlékeztek erről a nagy évfordulóról, illő, hogy mi se feledkezzünk meg róla, mert nagy tanulság rejlik benne. Ismeretes az a történeti igazság, hogy a Habsburg uralkodóház Magyarországot németté és katholikussá akarta tenni. A protestáns egyháznak törvényben biztositott szabadságát csak addig tartotta tiszteletben, amig valami külső vagy belső kényszer ezt megkövetelte. A szabadságszerető magyarok gyakran ellenállottak, sőt fölkelést is szerveztek a vérlázitó jogtiprás ellen. Mikor a Habsburgok vereséget szenvedtek, akkor megadták a magyaroknak a vallásszabadságot; igy jött létre a bécsi, nikolsburgi és linczi béke. Amikor azonban biztonságban érezték magukat, teljes erővel hozzáláttak a protestánsok üldözésének. Az volt a tervük, hogy a protestantizmust teljesen megsemmisitsék. Ebben a törekvésben a bécsi udvart állandóan buzditották a jezsuiták és az ellenreformáció hivei. Különösen egy évtized (1671—1681) volt elviselhetetlenül keserves a magyar protestánsoknak. A hatalom teljes erővel rávetette magát, hogy a protestánsokat megsemmisitse. Minden eddigi törvényes jogokat nemlétezőnek tekintették. A papokat kötelességük teljesitésében megakadályozták. Pozsonyban, Kassán és Eperjesen törvényszéket állitottak fel, melyek a spanyol és az olasz inquizició eszközeivel vallatták a protestánsokat. Leghirhedtebbé az eperjesi vértörvényszék lett, mert Caraffa tábornok a kivégzéseket nagy látványosság előtt hajtotta végre, de Kassa sem maradt hátra a kegyetlenségekben. Kobb helyettes-kapitány éppen elég embert akasztatott föl és huzatott karóba. Ezeknek a kegyetlen törvényszékeknek az volt a legfőbb céljuk, hogy a protestáns főuraktól a várakat és a földbirtokot szedjék el. Ebből kettős hasznot reméltek. A várakat és birtokokat egymás között kiosszák s az remélték, hogyha a főurak hatalmát megtörik, a papság és a nép önként a katholikus egyház kebelébe megy. Az előbbi meglehetősen sikerült, de az utóbbi nem. A papság éppen oly szilárdan megállott hite mellett, mint a protestáns főurak. Megkezdődött tehát a protestáns papok törvényszék elé idézése, üldözése, kinzása, bebörtönzése. Sőt igénybe vették a legkegyetlenebb büntetést is, ami a 17. század második felének örök szégyene: 41 protestáns papot Fiumében gályarabokul eladtak fejenként 50 livreért. A Földközi tenger környékén levő államokban éppen elég gyakori volt az, hogy a hajókat a legolcsóbb munkaerővel: a gályarabokkal szereljék fel, akiknek joguk semmi sem volt, ellenben az evezés legkeményebb munkájára kényszeritették. A gályarabok hozzá voltak kötve a hajóhoz. Hogy nehéz munkájukban el ne lankadjanak, a felügyelők bikacsökkel verték. Élelmük korpából, bab-

ból s más hasonló szegény ételekből állott. Ebből a rabságból csak kivételesen erős szervezetü emberek menekülhettek meg. Erre a szomoru sorsra jutott az Úrnak 41 jámbor szolgája, akiknek nem volt egyéb bünök csak az, hogy hitükhöz, meggyőződésükhöz tántorithatlanul ragaszkodtak. Talán mind a 41 a gályán veszett volna el, ha De-Ruyter altengernagy a holland szövetséges rendek egyenes utasitására meg nem szabaditja őket. 1676 február 11-én hullottak le a bilincsek a gályarab papokról. De már csak 25-ről, mert a többiek belehaltak szenvedéseikbe. A tengernagy azt mondotta, hogy életének ezt volt a legszebb diadala.

Ugy hisszük, hogy minden eseményben van valami tanulság. A hitnek erőssége attól függ, hogy az ember a szenvedésekben erős tud-e maradni. A gyönge lélek könnyen megtagadja hitét; az erős élete árán is ragaszkodik hozzá.

EGYLETI ÉLET

Kulturdélután. Március hó 20-án rendezte a D. F. E. központi választmánya harmadik kulturdélutánját. A gondosan összeállitott műsor ezeken a délutánokon még soha nem látott nagyszámu közönséget vonzott a püspöki házba. A műsor minden száma a legteljesebb mértékben kielégitette a hozzáfüzött várakozásokat. Báró Huszár Pálné felolvasása a régi erdélyi várakról és kastélyokról a hazai művészettörténetnek igen becses ismertetését nyujtotta. Szines előadásában megelevenedett az erdélyi multnak sok kedves, már-már feledésbe menő eseménye. A »Lakatos-quartett« Stanitznak egy vonósnégyesét adta elő finom, művészi kidolgozásban. A quartett mindenik tagja hivatott képviselője a klasszikus zenének, együttesük szereplése mindig eseményszámba megy. Hihn Irén több dalt adott elő Sárosi Rózsi zongorakiséretével. A művésznő gyönyörü alt hangja kitörő lelkesedésre ragadta a közönséget és csak több ráadás eléneklésével tudta lecsendesiteni a zajos ünneplést. Ezután Zsembery Elvira konzervatoriumi igazgatónő zongorázott. A kiváló művésznő magábanvéve biztositotta a hangverseny magas szinvonalát, játékáról csak azt mondhatjuk, hogy az még a tőle megszokott művészi teljesitményt is fölülmulta. Nem kritika, csak köszönet illeti meg a közönség részéről szerepléséért. A népszerü énekesnő, Ürmösi Magda közvetlen természetességgel müdalokat énekelt Mihályfy Irén tanárnő zongorakiséretével. Szépen iskolázott hangja, bájos előadói készsége nagy sikert aratott a hálás hallgatóság körében. Végül Florián Tibor olvasott fel költeményeiből. Költői rátermettsége régóta ismeretes lapjainkból a közönség előtt, mely érzésvilágából eredő komoly,

természetes hangu verseit ezuttal is szeretettel és megértéssel fogadták hallgatói. A kulturdélutánról azzal az érzéssel távoztunk, hogy egy nagyszerü művészi élménnyel gazdagabbak lettünk.

A cluji D. F. Unitárius Nők Szövetségének hangversenye. Március hó 28-án, szombat este nagyszámu zeneértő közönség előtt zajlott le az Unitárius Nők Szövetségének hangversenye. Puksáné Boros Irén énekművésznő számai szünni nem akaró tapsokat váltottak ki. A zongorakiséretet Ütő Mária látta el mesterien. N. Szele Irén és Kolár Károly zongora, illetve hegedüjátéka egészitette ki a kitünő müsort.

A cluji Dávid Ferenc Unitárius Nők Szövetsége kötőkéje. Március hó 17-én délután 5 órai kezdettel volt a Nőkszövetségének igen magas szinvonalon álló kötőkéje, melynek feledhetetlen műsora a következő volt. A lelkek mélyéig megható, közvetlen előadást tartott »Élet és halál egy versben« cimen Gyallay Domokos, melyben Bodor Aladárnak, a kiváló magyar költőnek egy tragikusan megható költeményét ismertette. A költeményt Ifj. Gyallay Domokos szavalta igazi szavaló művésztehetséggel. Zongorán Dr. Fazakas Jánosné játszott, nagy élvezetet nyujtva a hallgatóságnak. Nagy Ferenc és Kereki Gábor teol. akad. hallgatók kiváló szavalatokkal, Szabó László hegedűjátékkal, Puskás Ili konzervatoriumi növendék pedig magyar dalok művészi előadásával járultak hozzá a kötőke magas szellemi nivójához. A háziasszonyok pedig teával kedveskedtek a közönségnek, amely jó hangulatban elbeszélgetett a hallottak után.

A cristurköri D. F. Unitárius Nőkszövetsége március hó 1-én Firtănuşon nagyszabásu gyülést tartott. A Gagy vize mellől mintegy 150-en vettek részt ezen a gyülésen. A gyülés ünnepies része a templomban kezdődött, mikor Katona Ferenc esperes tartalmas buzgó imával, Ütő Lajos lelkész pedig szónoki hévvel előadott bibliamagyarázattal emelte a lelkeket magasra a szellem szárnyain. Gálffy Ferencné elnöknő az őseinktől örökölt szent vallásunkban rejlő vallás kincseire hivta fel a figyelmet. Ütő Lajosné köri elnöknő a gyakorlati munkára hivja fel a figyelmet. Az egyes nőszövetségek titkárai megteszik jelentéseiket, melyekből soknemü, különböző munka látszik. Templomi záróének után a közönség az ujonnan épült kulturházba vonult, ahol tea után Ütő Lajos beszélt a templom és a kulturház kapcsolatáról. Ezután az ünnepély 18 pontból álló műsorszámai peregtek le, melyek a nagyközönség számára igazi lelki élvezetet nyujtottak.

A iarai Dávid Ferenc Egylet Ifjusági Köre évmegnyitó előadását még 1935 augusztus 18-án megtartotta, de lelkész betegsége miatt csak november elsejével kezdett intenzivebb munkához, amióta megtartja minden hétfőn rendes heti összejöveteleit, melyeken nevelési és társadalomtudományi kérdésekkel foglalkozik és az egyleti tagok költeményeket adnak elő. Rendezett decemberben karácsonyfa-ünnepélyt, mikor 10

szegény unitárius gyermeknek juttatott ruhasegélyt. Rendezett két házi teaestélyt, melyeknek jövedelme kulturház alapra megy. 12 példányban járatja tagjai részére a »Kévekötés« cimü ifjusági lapot, valamint egy példányban az egylet könyvtára számára az »Erdélyi Iskola« cimü folyóiratot. Tagok létszáma változó.

A D. F. E. negyedik kulturdélutánja a püspöki lakásban. Állandó nagy látogatottságnak örvendő legközelebbi kulturdélután április 3-án (pénteken) délután 6 órai kezdettel lesz a következő gazdag műsorral: 1. Felolvas Dr. Sulyok István. 2. Zongorázik Dr. Fazakas Jánosné. 3. Énekel Dr. Siró Zsigmondné. 4. Zongoratrio M. Szele Irén, Kolár Károly, Boros Elemér. 5. Verseiből felolvas Gyallay Pap Sándor. 6. Énekel Fogarasy Klára. A kulturdélutánra minden érdeklődő szivesen látott vendég.

A iarai Dávid Ferenc Unitárius Nőkszövetsége szintén november elején kezdte meg ez évi munkáját. Összejöveteleit minden csütörtökön este tartja, melyeken felváltva bibliaolvasás és magyarázat, majd irodalmi és nevelési kérdések kerülnek megvitatásra. Házi sorsolás minden estély végén van a nőknél és az ifjuságnál is. A Nőkszövetsége is rendezett egy házi teaestélyt és a tagoknál rendre névnapi estélyeket az egylet javára. Jövedelméből jótékonycélu segélyeket ad és a kulturház alapot gyarapitja. Az egyleti összejövetelek mindkét egyletben öt hónapon át tartanak, novembertől áprilisig.

Műsoros estélyek engedélyének ügye. A falu szellemi vezetőinek nagyon sok gondot okozott a közmüvelődés szolgálatában végzett munka közepette a műsoros előadások engedélyének megszerzése. Különösen a szindarabok előadásával volt sok nehézség, mert azokat csak abban az esetben lehetett előadni, ha a szinügyi inspektorátus átvizsgálta és az előadást javasolta. Evégből pedig két példányban kellett minden alkalommal a szindarabot mellékelni az inspektorátus számára. Ujabban valami kis könnyités történt ezen a bonyodalmas ügyön. Ugyanis az inspektorátus megállapitott egy jó nagyszámu szindarabot, amelyet az engedélykéréshez nem kell csatolni s megigérte, hogy még több szindarabot is átvizsgál s kiválasztja azok közé azokat, amelyeket minden adott esetben nem kell fölülvizsgálni s igy nem kell a kérelemhez csatolni. A »Magyar Nép« ez évi 12-ik számában közölte az előadható szindarabok cimét. Engedély azonban mindenképpen szükséges. Az engedély iránti kérést legalább három hónappal előbb be kell adni a szinügyi inspektorátushoz, a kérelemhez csatolni kell falun az illetékes főszolgabiró, városon a polgármester ajánlatát. Az inspektorátus nem fogad el közbenjárást. Éppen ezért a kérelmeket idejében be kell adni, mert a kérelem a miniszteriumot is megjárja.

Értesités. A husvéti szünidőre tervezett tanitói kongresszus a jelentkezők kevés száma miatt elmarad f. évi julius havára. Cluj, 1936. III/24. *Patakfalvi Zsigmond,* egyesületi elnök.

Rovatvezető: IFJ. HADHÁZY SÁNDOR.

Boldog és kellemes husvéti ünnepeket kivánunk kedves olvasóinknak és munkatársainknak.

Templomavatás Braşovban. A braşovi unitárius egyházközség ujonnan épült templomát ez év május hó 17-én avatja fel ünnepélyesen Méltóságos és Főtisztelendő Dr. Boros György püspök ur és a világi vezető emberek, valamint előreláthatólag igen sok érdeklődő jelenlétében. Addig is, amig a meghivók szétküldetnének, az egyházközség elöljárósága előre kéri a megjelenni szándékozókat, hogy elszállásolási igényüket a meghivóban jelzendő időre okvetlenül jelentsék a lelkészi hivatalnak, mert a braşovi lakásviszonyok miatt lakásról különben gondoskodni képtelenek.

A Teológiai Akadémia műsoros estélyét március hó 1-én tartotta a püspökségi díszteremben szépszámu hallgatóság jelenlétében. A műsoros estélyt az Akadémia énekkara nyitotta meg. Vári Albert dékán tartalmas megnyitó beszéde után Gálfi Lőrinc teológiai tanár »Keresztények-e az unitáriusok?« cimen tartotta meg értékes felolvasását, melyet a hallgatóság nagy figyelemmel hallgatott. Majd ifj. Márkos Albert zeneakadémiai hallgató Ütő Mária zongoratanárnő zongorakisérete mellett zeneszámokat adtak elő, melyet a hallgatóság viharos taps- és tetszésnyilvánitása közepette többször meg kellett ismételniök. Nagy Ferenc teológiai akadémia hallgató szavalata után az Akadémia énekkara zárta be a kitünően sikerült műsoros estélyt.

A cluji unitárius egyházközség március 15-én tartotta évi rendes közgyülését, amelynek tárgyai között a lelkészi jelentésen kivül az 1935 évi számadás és az 1936 évi költségvetés szerepeltek, valamint az általános tisztujitás. A terjedelmes lelkészi jelentésben egyebek mellett bejelentetett a helyi D. F. Nőszövetség által létesitett egyházközségi napközi otthon is, amely egyelőre 27 gyermeknek vette föl gondját a Jézus nevében. Ez örvendetes tény mellett napirendre került és most már döntő formában, az egyházközségi elemi leány- és a kollégiumi elemi fiuiskolának egyesitése. Elhatároztatott az Irisz-telepi uj templom eddigi gyüjtésének továbbfolytatása és széleskörü mozgalom

a terv megvalósitására. A tisztujitás rendjén történt változások között nevezetesebbek *Pálffy László* vezérigazgatónak vezetőgondnokká és *Geréb Ádám* gazdagondnokká választása. *ik.*

A D. F. E. I. K. Egyetemes Szervezete március 22-én tartotta meg utolsó tea-estélyét. A négy estélyen ott láttuk városunk unitáriusait és az ifjuságot a közös munkamezőn: az egyháztársadalmi munkában. A fiatalok tánccal, az idősebbek társas-játékokkal és beszélgetéssel szórakoztak. Köszönjük a Nők Szövetségének, hogy helyisége átengedésével lehetővé tette célunk munkálását. Köszönjük a háziasszonyok áldozatkészségét, a házilányok és fiuk önzetlen fáradozását s az egész unitárius közönség meleg érdeklődését. Reméljük, hogy a jövőben folytatni lehet a megkezdett és talán bevált munkát. *Titkár.*

Unitárius napok Aiudon. Alig tizenkét éves multra tekint vissza ez a kis egyházközség, de lelkes vezetősége és áldozatos lelkü hivei olyan életet teremtettek benne, amely minden elismerést megérdemel. Legujabban is, március 7-én és 8-án, összejövetelek és gyülések rendezésével két napra a templom és az unitárius élet köré csoportosult az egész egyházközség. Szent-Iványi Sándor teológiai tanárt hivták le ez alkalomra, aki a szombat esti nőszövetségi összejövetelen előadást tartott, vasárnap délelőtt az istentiszteleten prédikált és vasárnap délután a vallásos ünnepségen Bibliát magyarázott. Ez a nagy érdeklődés, melyet másfelekezetü, valamint unitárius hivek is tanusitottak ez ünnepségek iránt, bizonysága annak, hogy Barabás Miklós lelkész, Dr. Szent-Iványi Árpád gondnok és a kebli tanács segélyével, értékes munkát fejt ki. Legujabban a papi lakás kibővitését, keritések huzását és más apróbb javitásokat hajtottak végre, a közeljövőben pedig egy — az imaházzal kapcsolatos — kulturház épitését fogják megkezdeni. Istennek áldása legyen a kis egyházközségen, a buzgó vezetőkön és az áldozatos lelkü hiveken. *Jelenvolt.*

Az igazi unitárius buzgóság. *Balogh Józsefné* szül. *Simó Annuska* surcea-i lakós, az egykori hires turdai pap Simó János leánya és *Deák Jenőné* szül. *Szilágyi Emma* telechi lakós, kik lakásuknál fogva az unitárius egyházközségektől kissé távol esnek, a braşovi unitárius templom megnyitó ünnepélyén tisztán unitárius hitbuzgóságból résztvettek. Ez a lélekből fakadó házi ünnepély olyan mély hatást tett rájuk, hogy abból kifolyólag gyüjtésből aránylag rövid idő alatt a templomépités céljára 5235 lej összeget szolgáltattak be. Nem dolgozott bennök egyéb, mint az az öröm, hogy a braşovi unitáriusok is önálló templomhoz jutottak, ami bizonyára minden unitáriusnak öröme és az unitárius hitbuzgóság, mely már annyi szép cselekedetről beszél. A braşovi unitárius egyházközség ezen az uton is kifejezi mély hálaját és nagy köszönetét a hitbuzgóságban példát mutató nemesszivü gyüjtőknek. Kovács Lajos lelkész, Bálint János gondnok.

Házasságok. Március 1-én esküdött örök hűséget *Gr. Horváth Tholdy István Borbély Nórával,* Dr. Borbély Kálmán, a Transylvania bank volt vezérigazgatója, zoreni földbirtokos bájos leányával. Az ifju férj Gr. Horváth Tholdy Rudolf, a Dávid Ferenc Egylet néhai elnökének fia cluji kollégiumunkban érettségizett s egyházunk iránti szeretetéről már több izben tanuságot tett. Biztosan reméljük, hogy néhai édesatyja méltó utóda s egyházunk buzgó és hű fia lesz ezentul is. Az egyházi megáldást Szent-Iványi Sándor teológiai tanár adta az ifju párra a lomperdi kastélyban, előkelő násznép jelenlétében. Istennek áldása legyen az ifju páron egy hosszu és boldog házaséleten át.

Keresztesi Dénes sabedi lelkész f. év március 14-én házasságra lépett *Illyés Irén* reghini birtokos urleánnyal. A boldog frigyet Halmágyi János esperes áldotta meg.

Halálozás. Özv. Tana Albertné szül. Lőfi Ilona életének 73-ik, özvegységének 9-ik évében, március hó 21-én, rövid szenvedés után jobblétre szenderült. Az elhunytat nagy unitárius család gyászolja.

Helyreigazitás. Lapunk mult számában a braşovi templomépitésre történt kegyes adományok nyugtázásánál sajtóhiba csuszott be, amennyiben Bedő Irénke és Emil nem 100—100, hanem 300—300 lejt adtak. Unitárius Egyházközség adománya pedig 500 lej.

Adományok a braşovi unitárius templom és lakóház épitésére. (Folytatás.) Holly Károly lakatosmester egy konyhai tüzhelyt ajándékozott 4500 lej értékben, Andrádi József asztalos számjelző táblát a templomba 150 lej értékben, pénzbeli adományok: Simó Dénes 100, Török Sándor perselygyüjtés 185, Szász András telef. és neje 500, Bálint Mihály gyüjtése 1000, Izsák Vilmos 100, ifj. Szolga Ferenc 500, Zakariás György Ghimeşfaget 1000, Zátyi János 1000, Molnár József 200, László Áronné 50, Takács Miklósné 200, Péter Sándor kölcsön 3. részlete, I. G. Duca 100, Keresztes János 250, Kásper Jánosné 200, Ferencz Béláné 100, Tellmann Béla 200, Incze Gyula és neje 500, Karácsony Ferenc 100, Özv. Sándor Imréné 50, Özv. Sándor Imréné perselygyüjtése 82, Nagy Mózes 100, László Domokos 100, Balázs János 200, Ottova Nándor Târlungeni 200, Özv. Daradics Elekné Târneşti 100, Gyulai Mózes 100, Gyulai Ida 100, Dr. Fischer Béla 300, Lázár Elek 100, Einzig Jenő 400, Dobra Dénesné, Bodor Árpádné, Seiffert Jánosné, Kiss Jánosné és Incze Gyuláne szeretetvendégsége orgona alapra 1024, január 26-iki vallásos estély perselypénze templomi szőnyegre 1244, Tikosi Dávidné 250, Demeter Andrásné Varghiş 100, Pálffy István Ludaşul 500, Végh Benjámin Arcuş 100, Máthé Béla 100, Sándor Gergely 300, Farsangvégi szeretetvendégség jövedelme templomi szőnyegre 2455, Elek Györgyné 500, Jakab Vilmosné 100, Szolga Gábor Târneşti 100, Szolga Domokos Târneşti 100, Gagyi Ilona 30, Balogh Józsefné és Deák Jenőné gyüjtése Treiscaune megyében 5235 lej. Templomi ülőhely cimen adakoztak: Fekete József, Kónya Gáborné, Balázs György, Huszár Jánosné, Özv. Németh

Istvánné 300—300, Soós János, Szász Andrásné és Balogh Mihályné, Tellmann Béla, ifj. Ambrus Lajos, Ambrus Vilmos, Balázsi Dénes, Fazakas Anna, Molnár János, Fülöp Sándor, Lőrinczy Domokos Soimoşul mic, Karácsony Ferenc, Özv. Nemes Ferencné, Szinte Ferenc és neje, Özv. Sándor Imréné, Dr. Lőrinczy István Aita-Mare, Dr. Lőrinczy Istvánné, Lőrinczy Veronika Aita-Mare, Vinczi Dénesné, Pál Dénes Simonești, Machold Róbertné 150—150 lej. (Folytatjuk.) A kegyes adományokért hálás köszönetet mond *Kovács Lajos* lelkész.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába január 21-től március 20-ig tagsági díjat fizettek: Unitárius Egyházközség Odorheiu 1936-ra, Dr. Imre Lázár Moldovanești 1935—1936-ra, Balogh Miklós Câmpia-Turzii 1934—1936-ra, Dénes Mózes Ceica 1935—1936-ra (90 lej), György Péter Jacodul 1932—1933-ra, Unitárius Egyházközség Rimetea 1935-re, Benczédi Domokos Rimetea 1934—1935-re, Borbély Nagy Miklós, Zalányi Samu Turda 1935—1936, Dávid Ferenc Egylet Rimetea 1936-ra, Ilyés Józsefné Sibiu 1935-re, Kádár Lajos 1932-1935-re, Unitárius Egyházközség Sibiu 1935-re, Kádár Józsefné Sovata 1933-ra, Szénássy Ferencné Dej, Fodor István, Ürmösi Jenő Cluj, Kecskeméti Sándor Turda 1936-ra, Dr. Elekes Dénes, Gyarmathy Dénes, Gazdasági Iskola I. G. Duca 1933 - 1935-re, Kibédi Pál 1934—1935-re, Özv. Osváth Gáborné, Nagy Lajos, Osváth Árpád I. G. Duca 1935-re, Pálffy Juliánna Badeni 1931—1932-re, Létay Aranka Timişoara 1936-ra, Unitárius Egyházközség Inlaceni 1932—1936-ra, Özv. Ferenczy Józsefné Hunedoara 1935—1936-ra, Tóth Ferenc, Izsák Domokos, Szinte Ferenc, Török Sándor Braşov 1931—1932-re, Kiss János 1930—1931-re, Sándor Gergely 1932—1933-ra, Csüdör Béláné 1932—1933-ra, Harkó Ferenc 1932-re, László Gyula 1934-re, Kovács Lajos 1934-re, Sándor Gergely 1932-re. Előfizetői díjat: Özv. Málvianszky F.-né, Özv. Jakabfy L.-né Odorheiu 1936-ra, Ádám Dániel I. G. Duca 1935-re, Kibédi Pál, Bodi Ferenc, György János I. G. Duca 1936-ra, Dávid Ferenc Ifjusági Egylet, Domokos Vilmos, Katona Károly, Katona Elek, Luczay Györgyné, Petrikó Lajosné, Tóth Olivér, Tőkés Albert, Izsák Domokos Sibiu, Jancsó István, Kádár G. István Hoghiz 1935-re, Tóth Jánosné 1936-ra, Imre János Hoghiz 1933—1936-ra, Balázs Gergely Oradea 1936-ra, Özv. Gál Józsefné I. G. Duca 1934—1935-re, Hegedüs Gyuláné 1935-re, Keresztes Lajos, Pethő Tivadar Baţanii-Mari, Ajtay József Mihaileni, Sófalvi Domokos Cecheşti, Kovács István, Bitai Endréné Sânbenedic, Pungucz Ágnes Turda 1936-ra, Török Lajos Inlaceni 1934—1935-re, Ambrus Lajosné, Antal Andrásné, Özv. Auschauer Józsefné, Baczoni Béláné, Bartha Jakabné, Id. Bálint Jánosné, Bálint Lászlóné, Bekey Ervinné, Bencze Dénesné, Benedek Dénesné. Benedek Sándorné, Benovits Jenőné, Biró Lajosné, Bocz Sándorné, Bittemann Emilné, Bobacuné Simon Anna, Bunika Jánosné, Csapf Jánosné, Özv. Czámpa Gusztávné, Czifra Zsigmondné, Csibi Lajosné, Csoma Győzőné, Csüdör Béláné, Darkó Józsefné, Dávid Jenőné, Özv. Demeter Dénesné, Derzsi Béláné, Dobra, Dénesné, Elek Györgyné, Elekes Lajosné, Farkas Istvánné, Fazakas Jánosné, Fekete Gáborné,

Fekete Józsefné, Ferencz Istvánné, Gál Mózesné, Gál Vilmosné, Gergely Mózesné, Gocsman Béláné, Gottfried Sándorné, Gyöngyösi Károlyné, Hajdu Istvánné, Huszár Jánosné, Ilkey Elekné, Ilkey Ferencné, Incze Gyuláné, Izsák Domokosné, Izsák Vilmosné, Jakab Vilmosné, Kacsó Sándorné, Kalmár Piroska, Kanabé Andrásné, Kásper Jánosné, Keresztes Gyuláné, Keresztes Jánosné, Özv. Kiss Istvánné, Kiss Jánosné, Kiss Józsefné, Kiss Károlyné, Knoblock Rezsőné, Kobsin Károlyné, Kovács Lajosné, Özv. Kónya Gáborné, Lázár Sándorné, Lőrincz Bálintné, Lőrincz Jánosné, Machold Róbortné, Malatinszki Lajosné, Márkovits Leonné, Máthé Györgyné, Özv. Mikó Ferencné, Nagy Jánosné, Nemes-Nagy Elemérné, Papp Sámuelné, Pataki Jánosné, Pálffy Ferencné, Péterfy Áronné, Preiszner Ilona, Özv. Preiszner Péterné, Rőner Györgyné, Sándor Gergelyné, Özv. Sáska Dénesné, Schiszter Vilmosné, Sebestyén Károlyné, Seifert Jánosné, Sütő Sándorné, Szabó Andrásné, Szabó Mihályné, Szabó Mózesné, Szász Andrásné, Szász Balázsné, Szász Jánosné, Özv. Szász Károlyné, Szász Lászlóné, Székely Domokosné, Szilasy Gyuláné, Szinte Ferencné, Id. Szolga Ferencné, Szőcs Istvánné, Dr. Taglicht Sámuelné, Tikcsi Dávidné, Tóth Mózesné, Török Sándorné, Unitárius Nőegylet, Viesel Mózesné, Zátyi Jánosné, Szalay Istvánné, Dr. Kerekes Istvánné Braşov 1935-re, Bódi Imre 1933—1936-ra, Özv. Székely Mózesné Racoşul de sus 1933—1934-re.

Alapitói dijban fizettek: Guráth Béláné és Weress Jenőné Cluj 100—100, Özv. Deák Miklósné Cobatesti 250, Kahlfürst Imre 50, Dr. Csutak Mihály 125, Dézsi Dénes Văleni 150, Borbély Máté Turda 250 lej. *Gálfi Lőrinc.*

Erdélyi Fekete Lajos: *Ének a viharban.* Regény. A napokban került ki a sajtóból a fenti érdekes regény, amely Fekete Lajos ormenesi lelkésztársunk munkája. A regény napjaink legérdekesebb kérdésével: a falu problémájával foglalkozik. Főhőse: Boglár János tanitó, aki zenei tálentum. Küzködik az érvényesülés, a nagyraláto ember egyéni ambiciója és a közért való munka, a falu népéért való önfeláldozó nemes küzdelem benső, evangéliumi hivatásérzete között. Beának, egy pesti színésznőnek a hatása alatt Boglár János tanitó nekivág a fővárosnak, hogy tehetségével érvényesüljön, de éppen a fővárosban hallottak és tapasztaltak visszavezetik az elhagyott faluba, ahol az egyéni ámbició megsemmisül, de megmarad a nép gazdasági, erkölcsi és szellemi müvelésének magasztos hivatásérzete. Ezt a nemes célkitüzést szerzőnk érdekes történet keretében rajzolja meg és élénkké teszi sok szines jelenet leirásával, benső, lelki történés vonzó bemutatásával. A 281 lapra terjedő csinos kötet ára 75 lej, könyvárusi forgalomban 95 lej. Megrendelhető az Iratterjesztőnél és a szerzőnél.

Az Unitárius Közlöny megjelenik havonta. Szerkesztő: Benczédi Pál

Tipografia „ORIENT" Cluj, Str. Iuliu Maniu 8.